

Sundheds- og Ældreministeriet

Enhed: Sygehuspolitik og Sundhedsdata
Sagsbeh.: DEPHJH
Koordineret med: Sundhedsdatastyrelsen
Sagsnr.: 1607577
Dok. nr.: 235801
Dato: 21. november 2016

TALEPAPIR

Det talte ord gælder

[Samråd om det fejlevereede brev med udkrypterede personoplysninger, Folketingets
Sundheds- og Ældreudvalg, den 1. december 2016 kl 15.00]

Samrådsspørgsmål F

Vil ministeren fremlægge en grundig redegørelse for sagen om lækket af helbredsoplysninger og cpr-numre på mere end 5 mio. danskere, som ved en fejl er sendt til Chinese Visa Application Centre? Og vil ministeren i den forbindelse forholde sig til, om den anvendte metode til oversendelse af personfølsomme oplysninger er i strid med persondataloven og gældende bekendtgørelser om behandling af personfølsomme data, og vil ministeren placere ansvaret for fejlen? Samrådsspørgsmålet har tidligere været stillet i folketingsåret 2015-16, jf. SUU alm. del - samrådssp. AW.

Samrådsspørgsmål G

Hvilke konkrete initiativer vil ministeren tage for, at en lignende fejl og læk af personfølsomme oplysninger ikke gentager sig? Samrådsspørgsmålet har tidligere været stillet i folketingsåret 2015-16, jf. SUU alm. del - samrådssp. AX.

Samrådsspørgsmål I

Vil ministeren som anbefalet af Patientforeningen nedsætte en kommission til at gennemgå sundhedsområdets datasikkerhed og databrug.

Samrådsspørgsmålet har tidligere været stillet i folketingsåret 2015-16, jf.

SUU alm. del - samrådsspm. AÆ.

Alle tre spørgsmål er stillet efter ønske fra Peder Hvelplund (EL)

Tak for de tre spørgsmål om sagen om fejllleveringen af det anbefalede brev med ukrypterede personoplysninger, som vi skal drøfte på samrådet i dag.

Spørgeren har jo bedt om en grundig redegørelse, og derfor skal jeg beklage, hvis længden på min besvarelse er lidt længere end den normalt er, men det er faktisk for at imødekomme det ønske, der har været i forhold til grundighed.

Vi har også medbragt en tidslinje over forløbet. Hvis det ønskes fra udvalgets side at kunne følge det tidslinjemæssigt, så kan vi udlevere det., så man visuelt kan se , i hvilken rækkefølge de forskellige ting er indtruffet.

Lad mig indlede med at sige, at borgernes tillid til, at vi håndterer deres oplysninger forsvarligt, er helt afgørende for mig. Det er også helt afgørende for regeringen.

- Danskernes ret til privatliv og fortrolighed er en grundpille i vores samfund, som vi skal gøre alt for at leve op til – også som myndigheder.
- Danskerne har en helt berettiget forventning om, at vi passer særligt godt på deres helbredsoplysninger, som vi har indsamlet om dem.

Vores sikkerhed og håndtering af borgernes oplysninger skal derfor være ordentlig og korrekt, hvis vi skal gøres os fortjent til danskernes tillid

- Det gælder både os som myndigheder.
- Og det gælder dem, som anvender danskernes sundhedsdata, for eksempel til forskning i nye behandlingsmetoder.

Jeg kan også sige, at datasikkerhed er en central prioritering for regeringen

- Derfor har vi med det nye regeringsgrundlag lagt op til at udarbejde en samlet strategi for beskyttelse af danskernes personoplysninger og en styrkelse af Datatilsynet.

- Derudover vil datasikkerheden generelt blive forbedret med den nye persondataforordning fra EU, som er på vej,
 - Og som skal finde anvendelse fra maj 2018.

- Så der er ingen tvivl om, at når det handler om danskernes tillid, og også den måde vi håndterer data på, så har vi en meget stor opgave.

Sagen om det fejllleverede brev, som er i fokus i dag, er i høj grad et slag mod den tillid, som danskerne skal kunne have til os.

- Sagen bunder i en utilstrækkelig praksis for forsendelse af personoplysninger.
- Og en praksis som i øvrigt blev ændret med det samme da sagen opstod.

Derfor vil jeg også gerne slå fast, at:

- Jeg ser med meget stor alvor på sagen
- Den praksis, der lå til grund for sagen, var utilstrækkelig og i høj grad også ude af trit med vores forpligtigelser på området.
- Det er vores ansvar som myndigheder at sikre, at vores praksis og procedurer følger gældende lovkrav, standarder og anbefalinger.

Og derfor kan jeg også sige - ligesom min forgænger – at det bestemt ikke er godt nok!

Det er også derfor, at jeg er glad for

- At min forgænger har lagt vægt på stor åbenhed omkring sagen – både for offentligheden og for jer i udvalget, efter at sagen kom til hendes viden.

Jeg vil også tillade mig kort at redegøre for organiseringen af sundhedsdataområdet i ministeriet

- Det er vigtigt for redegørelsen af sagen, da ansvaret for området skiftede med oprettelsen af Sundhedsdatastyrelsen.

Da sagen med det fejlliveredede brev opstod i februar 2015, havde Statens Serum Institut ansvaret for langt de fleste af de nationale sundhedsregistre og dermed for Forskerservice.

Den 1. november 2015 blev Sundhedsdatastyrelsen oprettet.

- Og Sundhedsdatastyrelsen overtog ansvaret for sundhedsdata i form af registre og databaser – og dermed også ansvaret for Forskerservice.

I forhold til spørgsmål F konkret, så har

I jo alle modtaget Sundhedsdatastyrelsens grundige redegørelse om sagsforløbet, som er tilsendt udvalget den 6. september.

- Og som min forgænger også har suppleret med besvarelse af en række spørgsmål.

Men jeg vil også gerne gengive nogle af de centrale elementer fra redegørelsen.

Udgangspunktet for sagen var en ansøgning fra en forsker på Statens Institut for Folkesundhed om adgang til data fra en lang række sundhedsregistre til at undersøge sygdomsbyrden i Danmark.

- Forskningsprojektet skulle gennemføres på en forskermaskine i Danmarks Statistik.
- Derfor blev der ansøgt om, at data blev sendt til Danmarks Statistik, så de kunne kobles med en lang række andre registre der.
- Da Danmarks Statistik havde brug for at kunne koble oplysningerne på individniveau, var der behov for personhenførbare oplysninger fra Statens Serum Institut.

Efter at have behandlet og godkendt ansøgningen i forskerservice, sendte Statens Serum Institut den 16. februar 2015 et anbefalet brev til Danmark Statistik.

Brevet indeholdte 2 CD'er, som omfattede

- CPR-data på cirka 5,2 millioner personer bosat i danske kommuner mellem 2010 og 2012.
- For over en million af de personers vedkommende var der ligeledes følsomme helbredsoplysninger fra cancerregisteret, diabetesregisteret eller det centrale psykiatregister.
- Oplysningerne var ikke krypteret.

De følgende dage den 17. og 18. februar blev Statens Serum Institut kontaktet telefonisk og skriftligt af Danmarks Statistik.

- De havde fået overbragt brevet af en medarbejder fra Chinese Visa Application Centre, der fejlagtigt havde modtaget og åbnet brevet.
- Chinese Visa Application Centre er en dansk registreret virksomhed med kinesiske ejere, der bistår private personer med at søge visum til Kina.

Statens Serum Institut tog umiddelbart derefter kontakt til Chinese Visa Application Centre, som imidlertid var ferielukket.

- På et møde den 23. februar fik en ledende medarbejder fra Statens Serum Institut en mundtlig redegørelse for forløbet fra den pågældende medarbejder, der havde åbnet brevet.

- Medarbejderen fra Chinese Visa Application Centre oplyste, at hun havde modtaget, kvitteret og åbnet brevet.
- Hun oplyste endvidere, at da hun konstaterede, at brevet var fejlleveret, gik hun straks de 250 meter til Danmarks Statistik og afleverede brevet.
- Den 4. marts modtog Statens Serum Institut en skriftlig bekræftelse på forløbet fra Chinese Visa Application Centre.

På den baggrund og på baggrund af sagsforløbet fulgte Statens Serum Institut umiddelbart op.

- Statens Serum Institut tog d. 23. februar 2015 kontakt til Datatilsynet og oplyste om sagen og redegjorde for forløbet.

- Statens Serum Institut ændrede praksis for udlevering af personoplysninger, så alle post-forsendelser af data sker krypteret.
 - Og alle forsendelser til Danmarks Statistik sker via en sikker krypteret elektronisk forbindelse.

- Statens Serum Institut tog kontakt til Post Danmark den 3. marts og udbad sig en forklaring på fejludleveringen af brevet.

Statens Serum Institut fandt ikke grund til at så tvivl om forklaringen fra Chinese Visa Application Centre.

- Derfor konkluderede Statens Serum Institut, at data ikke var blevet lækket.
 - Som det fremgår af redegørelsen fandt Statens Serum Institut, at forsendelseskæden var blevet brudt, men ikke kompromitteret.

- Og Statens Serum Institut fandt ikke grundlag for at orientere de potentielt berørte borgere, da det var vurderingen, at data ikke var blevet lækket.
 - Datatilsynet noterede sig konklusionen og tiltrådte beslutningen om ikke at orientere de berørte borgere.

Jeg vil gerne kort berøre Post Danmarks – nu PostNords – redegørelse.

Post Nord oplyste efter gentagne rykkere den 4. september 2015 følgende:

- At det ikke var muligt at tage fejl af adressen til Danmarks Statistik og Chinese Visa Application Centre.
- Og at fejludleveringen var en menneskelig fejl, som der ikke var en logisk forklaring på.

Derudover oplyste Post Nord

- At de havde indskærpet vigtigheden af, at anbefalet post leveres til rette modtager.
- Og at den pågældende medarbejder, som havde begået fejlen, var fratrukket.

Mit ministerium har - blandt andet som led i besvarelsen af udvalgsspørgsmål 768 om den konkrete sag - bedt Post Nord redegøre yderligere for sagen.

- Post Nord oplyste her, at brevet til Danmarks Statistik blev afleveret til Chinese Visa Application Centre sammen med 17 andre anbefalede breve.
- Der blev kvitteret samlet for alle brevene, og der blev således ikke kvitteret individuelt for det fejlliveredede brev.

Derudover oplyste Post Nord, at den pågældende medarbejder ikke var fratrådt, som først oplyst.

- Den pågældende medarbejder kan dog ikke huske, hvordan fejlen kan være sket.

Samlet set, må man jo konkludere, at sagen består af et sammenfald af utilstrækkelig praksis og menneskelige fejl.

For så vidt angår næste del af Hr. Peder Hvelplunds spørgsmål F om, hvorvidt forsendelsesmetoden var i strid med relevant lovgivning, så oplyste

Datatilsynet i deres udtalelse den 15. juli i år om sagen

- At Statens Serum Institut generelt skal leve op til persondatalovens krav.
- og at tilsynet noterede sig Statens Serum Instituts oplysninger om, at de ændrede praksis, og nu krypterer alle postforsendelser på baggrund af sagen.

Datatilsynet forholdte sig imidlertid ikke til, om Statens Serum Institut havde brudt reglerne i den konkrete sag.

- Men tilsynet udtalte dog heller ikke kritik af Statens Serum Institut.

Mit ministerium har efterfølgende bedt Datatilsynet om at forholde sig helt konkret til, om tilsynets anbefalinger er fulgt i sagen.

- Datatilsynet oplyser i deres svar fra den 21. september, at de mener, at anbefalingerne ikke er fulgt i den konkrete sag.

Svaret på Hr. Peder Hvelplund spørgsmål er således, at Statens Serum Institut ikke levede op til Datatilsynets anbefalinger ved at sende ukrypterede data med anbefalet post.

Min forgænger har bedt Sundhedsdatastyrelsen forholde sig til Datatilsynets seneste svar.

- Sundhedsdatastyrelsen oplyser, at den gamle praksis i Statens Serum Institut byggede på en fejllæsning af Datatilsynets anbefalinger.

- Og Statens Serum Institut var således af den opfattelse, at Datatilsynet kun anbefalede, at data, der bliver sendt med almindelig post, skulle krypteres.
- Sundhedsdatastyrelsen, som nu er den ansvarlige myndighed, beklager den misforståelse.
- Og Sundhedsdatastyrelsen understreger, at det ikke var bevidst, at anbefalingerne ikke blev overholdt.
 - Statens Serum Institut havde basalt set misforstået Datatilsynets anbefalinger.

Som jeg indledte med at sige, så skal der ikke herske tvivl om, at praksis ikke var tilstrækkelig, og den burde have været bedre.

- Og det vedkender Sundhedsdatastyrelsen sig også i deres redegørelse.

Det er dog også værd at notere sig, at Statens Serum Institut ændrede praksis med det samme, og nu krypterer alle data, der sendes med post.

- Det er rigtigt, og det er nødvendigt.
- Men det ændrer ikke ved, at den gamle praksis var utilstrækkelig og burde have været opdateret længe før.

Det næste jeg vil komme ind på er, om der skal placeres et ansvar for fejlen, som er den sidste del af spørgsmål F.

Her vil jeg gerne slå fast, at personalesager ikke er noget, jeg drøfter med udvalget.

- Det er et anliggende for ministeriet.
- Og jeg derfor ønsker ikke at gå nærmere ind i de spørgsmål i dag.

Jeg vil dog henlede opmærksomheden på, at siden sagen opstod i februar 2015, er der sket en del.

- Der har både været et regeringsskifte, og nu har der så været et regeringsskifte til. Og så er der ikke mindst sket det, at Sundhedsdatastyrelsen er blevet oprettet med en ny selvstændig ledelse.

- Og styrelsen har også overtaget ansvaret for Forskerservice og ledelsen heraf.

Det næste spørgsmål, jeg vil komme ind på, er spørgsmål I om, hvorvidt der skal nedsættes en kommission om databrug og datasikkerhed, som Patientforeningen har foreslået, og som spørgeren har spurgt til.

Min forgænger har – som I også ved – besluttet at iværksætte et eksternt serviceeftersyn af Sundheds- og Ældreministeriets informationssikkerhed.

- Serviceeftersynet er et godt redskab til at vurdere og sikre, at vores procedurer og arbejdsgange er tilstrækkelige.
- Med serviceeftersynet kan vi hurtigt komme i gang.
- Derfor ønsker jeg ikke at nedsætte en kommission.

- En kommission vil tage lang tid.
- Og en kommission vil derfor ikke være det rette værktøj til at se på, om Sundheds- og Ældreministeriet kan gøre noget bedre.

Som jeg også nævnte indledningsvist, vil regeringen udarbejde en samlet strategi for beskyttelse af danskernes personoplysninger

Derudover er den nye EU-persondataforordning på vej – som jeg ligeledes sagde indledningsvist.

- Den vil fremadrettet sætte de oveordnede rammer for behandling af personoplysninger.
- Der pågår jo nu et arbejde, hvor vi gør os klar til at forordningen skal finde anvendelse.

Så både konkret i ministeriet og generelt i regeringen er der et stærkt fokus på rammerne for behandling af personoplysninger.

I spørgsmål G er der blevet spurgt, hvilke initiativer jeg vil iværksætte for at undgå, at lignende sager opstår igen.

- Jeg vil særligt fremhæve to initiativer – som min forgænger har sat i gang.
- Det første og mest primære initiativ er serviceeftersynet af informationssikkerhed.
- Det andet initiativ er øget brug af Forskermaskiner.

Det første, jeg dog vil komme ind på, er, at der desværre kom to nye sager, som min forgænger også har orienteret jer om, så snart de kom til ministeriets og ministerens viden.

- Den ene er sagen fra Styrelsens for Patientsikkerhed, hvor en sagkyndig sendte personoplysninger til sin egen private email-adresse.
 - Og hvor vedkommende tastede forkert og sendte oplysningerne til et domæne, som med stor sikkerhed kan være ejet af it-kriminelle.
- Den anden sag er fra Sundhedsdatastyrelsen, hvor en medarbejder ved en fejl sendte én borgers e-mail med følsomme personoplysninger til en anden borgers e-boks.

Begge sager selvsagt utilfredsstillende, og man må spørge sig selv om, hvordan det overhovedet kan ske?

- Begge sager bunder i menneskelige fejl, som ikke burde kunne forekomme.

Inden jeg går videre til at tale om serviceeftersynet, vil jeg gerne understrege, at der umiddelbart blev fulgt op på de to nye sager.

- I begge sager er de berørte borgere blevet orienteret.
- Og reglerne er blevet indskærpet overfor medarbejderne.
- Sundhedsdatastyrelsen har desuden indført en ny arbejdsgang for afsendelse af sikker post, der minimerer risikoen for fejl.
- Og Styrelsen for Patientsikkerhed har indført en teknisk spærring, så det ikke er muligt at sende mails til eksterne domæner.

Jeg kan øvrigt fortælle, at Datatilsynet i sagen fra Styrelsen fra Patientsikkerhed har noteret sig styrelsens tiltag, og ikke vil foretage sig yderligere i sagen.

Det var også på baggrund af disse konkrete sager, at min forgænger besluttede at igangsætte serviceeftersynet af ministeriets informationssikkerhed.

Jeg er enig med min forgænger i, at vi som myndigheder har behov for en gennemgang af, hvordan vi kan styrke vores sikkerhed og arbejdsgange, så for eksempel menneskelige fejl forebygges bedre.

- Det bygger på en grundlæggende erkendelse af, at vi har brug for et eksternt blik på, hvordan vi kan gøre det bedre.
- Målet er at få hjælp til at styrke ministeriets informationssikkerhed og håndtering af oplysninger om borgerne, så vi forebygger, at der kommer nye sager.
- Og ikke mindst så borgerne kan have tillid til, at vi håndterer deres oplysninger forsvarligt.

Når det kommer til vores informationssikkerhed, er der ikke nogen nemme løsninger, og der er både behov for en grundig og hurtig løsning.

- Derfor skal serviceeftersynet gennemføres som konsulentopgave.
- Det vil både sikre en grundig løsning baseret på den rette faglige indsigt.
- Og sikre, at opgaven bliver løst med den nødvendige fremdrift.

Serviceeftersynet bliver delt op i to opgaver, der gennemføres parallelt.

Den *ene opgave* omfatter en gennemgang af vores samlede informationssikkerhed i forhold til datasikkerhed, it-systemer, procedurer og arbejdsgange.

- Det skal munde ud i konkrete anbefalinger til, hvordan vi kan styrke sikkerheden inden for hvert af disse områder fremadrettet.

- Det vil for eksempel sige anbefalinger til, hvordan vores arbejdsgange kan tilrettelægges, så risikoen for menneskelige fejl forebygges bedre.

- Eller for eksempel, hvordan vi kan forbedre vores it-systemer, så datasikkerheden bliver højere
 - Og at menneskelige fejl bliver teknisk fanget af systemerne, inden de når at ske.

Den *anden opgave* har fokus på det juridiske grundlag for ministeriets håndtering af personoplysninger i de nationale sundhedsregistre og it-systemer.

- Det består af en efterprøvning af ministeriets vurdering og fortolkning af hjemmelsgrundlaget for håndtering af data i de nationale sundhedsregistre og it-systemer.
- På den måde får vi uafhængige øjne til at gennemgå vores egne juridiske vurderinger, således vi ikke blot er i dialog med os selv og kontrollerer os selv.

Som I ved, er vi på nuværende tidspunkt ved at finde de leverandører, der skal gennemføre de to opgaver.

- Og december vil gå med at gennemføre processen for at finde de to leverandører.
- Vi forventer, at selve arbejdet med serviceeftersynet vil starte i januar.
- Og vi forventer, at serviceeftersynet vil være færdiggjort senest den 1. oktober 2017.

Det andet tiltag, jeg gerne vil fremhæve oven på sagerne, er Forskermaskiner.

Forskermaskiner er en teknisk løsning, hvor forskeren får adgang til at arbejde med pseudonymiserede data i et sikkert og lukket it-miljø i fx Sundhedsdatastyrelsen.

- Det erstatter, at vi fysisk videregiver data til forskeren – for eksempel på et USB-stik.
- Det skal sikre, at vi i mindre grad har fysiske kopier af data liggende flere steder.

Ministeriet har bedt Sundhedsdatastyrelsen udarbejde en plan for, hvordan vi fremadrettet kan øge anvendelsen af Forskermaskinerne.

Som I ved, er der blevet oprettet en Sundhedsdatastyrelse

- Med Sundhedsdatastyrelsen har vi fået en styrelse med et mere entydigt ledelsesmæssigt fokus på informationssikkerhed og anvendelse af data.
- Der er blandt andet etableret en afdeling i styrelsen med et koordinerende ansvar for informationssikkerhed i ministeriets koncern.

Samtidig arbejder vi systematisk med informationssikkerhed på tværs af hele Sundheds- og Ældreministeriets koncern.

- Vi har en tværgående informationssikkerhedsorganisation.
- Vi følger løbende med i risici og trusler og igangsætter tiltag, hvis det er påkrævet.

- Vi gennemfører sikkerhedstest, hvor vi tester, om vores systemer kan modstå angreb.
- Vi gennemfører interne informationskampagner med fokus på god adfærd i forhold til informationssikkerhed.
- Og ministeriet har – som I også ved – en intern data task force med særligt fokus på regler for indsamling og håndtering af personoplysninger.

Jeg vil gerne slutte af med at sige, at informationssikkerhed er og skal være en topprioritet i Sundheds- og Ældreministeriet.

Det er borgernes tillid, vi taler om, og derfor skal vi også håndtere deres oplysninger på en ordentlig og korrekt måde.

- Og jeg ser også frem til, at serviceeftersynet kan bidrage til at forbedre vores arbejde på området .

Tak for ordet.